

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Elofizetési ár félévre hét pengő.

A teremtő Ige.

(Megnyitó beszéd a Kollégium reformációi emlékünnepején, 1931 október 31).

Az ünnepi lelkesedés és lelkesítés szavait nagyon nehéz megtalálni akkor, amikor a szívünkön egy világ árnyéka húz át és ez az árnyék egyre jobban kezd hasonlítani a halál árnyékához. De hiszen a reformációnak már a megszületése sem valami verőfényes, nyugodt és biztonságos világban történt. Az egész Közép-európa teste szünni nem akaró véres dynastikus hadjáratokban vonaglott akkor s ezek természetes következményeképen hol itt, hol ott robbant ki elemi erővel a szociális forradalom. Nyugat felől, a nemrég fölfedezett Új Világból, már kezdett felmagasodni a világgazdaság fölött azóta is uralkodó szörnyű aranybálvány, hogy hamarosan fölforgassa a javak termelésének és kicserélésének addig megszokott és természetesnek tetsző rendjét, a régi piacok helyett újakat teremtsen s ekképen egy, a maihoz sok tekintetben hasonló világgazdasági válságot idézzon elő. Kelet felől pedig egyre iszonyúbban világitott és egyre közelebb jött, mint egy, az egész európai keresztényen (legalább is annak hitt) civilizáció learatására készülő apokalyptikus sarló — a véres félhold.

A mai napok emberének tehát, ha mindezt meggondolja, igazán nem eshetik nehezére beleképzelni magát a reformáció születési óráiba. Egészen különös megértéssel és rokonérzéssel tekinthet a ma árnyékai közül a négyszázados múlt árnyékai közé. És az árnyéktól-árnyékig átívelő sugárhidak — a nagy emlékek, amelyekben nagy eszmények, nagyobb biztatások és legnagyobb kötelezések foglaltatnak — így csak annál drágábbak lesznek neki.

*

Lépünk rá két ilyen párhuzamos sugárhidra, hogy onnan széttekintve, biztonságban érezhessük magunkat a történet és a jelen kavargó, sodró, zürzavaros áradata fölött.

Az egyik ilyen sugárhíd ebben az esztendőben mi lehetne más, mint a zürichi reformátor halá-

lának s a halálában olyan szent logikával befejeződött életének az emléke? Zwingli, a kappeli hősi halott a világtörténet egyik legmagasztosabb jelensége, de a reformáció gyermekeinek sohasem szabad elfelejteniök, hogy Isten ezt a végső, nagy életáldozatot attól a Zwinglitól fogadta el, akit előzőleg már egy negyedszázadon keresztül járatott az Ő szent Fiának iskolájába és ott évről-évre jobban meghajlított Igéjének tekintélye alatt. Zwingli azért lehetett az áldozat emberévé, mert keresztényi lelkipásztori és reformátori fejlődése során folyvást fokozódó mértékben az Ige emberévé vált. Valami egészen megragadó az az ő történetében, hogyan keríti mind jobban és jobban hatalmába a Szentírás, az Evangélium, az élő Istennek tiszta beszéde. Ajkán, tollán még a divatos humanista pogánykodás stílusvirágai forognak, forró fiatal vére még erkölcsi örvények felé ragadja, amikor már, a legjobb, legcsöndesebb és legtermékenyebb óráiban, verejtékezve, de boldogan másolja le magának a Pál apostol levelei eredeti görög szövegét és tanulja meg szóról-szóra ezeknek és az Új szövetség többi könyveinek a legfontosabb helyeit. Még nem tudja, végtére is milyen álláspontra helyezkedjék a pápával s az egész egyházi élet megkorhadt rendjével, elfacsart fogalmaival és kiélt formáival szemben, de azt az egyet már nagyon jól tudja, hogy neki nincs fontosabb dolga, mint világosan megérteni és tisztán, engedelmesen hirdetni azt, amit Isten üzen az Ő igéjében, amit a Lélek mond a gyülekezetnek. Még ennek az üzenetnek sem hatolt egészen mélyére, még jobban hallja belőle a nem-et, mint az igen-t, mert még nem adta meg magát Istenének tehetetlenül, merő kegyelemre, mert még nem jutott el a pestisbetegség által minden emberi létnek, emberi erőnek, magabizásnak, reménységnek arra a legszélére, ahol az emberrel már csak kettő történhetik: lebillenni a maga tehetetlensége folytán vagy megmenekülni a Más kezével; de azért máris egész erejét és kötelességtudását beléveti a rendszeres igehirdetésbe, a Biblia folyamatos magyarázásába, mert arról máris szilárdan meg van győződve, hogy élet, megújulás, megtisz-

tulás az egyházban és az egyházon kívül csakis ebből, az Ige tiszta és teljes, egyszerű és hűség hirdetéséből származhatik. Az az utolsó évlized pedig, amelynek folyamán, a drámai jelenetek hosszú és izgalmas sorában, leperreg előttünk tulajdonképeni reformátori működése, igazában nem egyéb, mint a most már teljes tisztaságban, mélységében, pozitívításában és aktualitásában megértett Ige parancsainak teljesítése, eszményi előírásainak gyakorlati nyelvre lefordítása és minden következményének bátor és engedelmes levonása nemcsak az egyházi, hanem az egész emberélet minden területén. Az Ige terem: terem új — vagy inkább nagyon is régi — istenimádást, lélekben és igazságban, terem új emberszeretetet egyszerű, alázatos szolgálatban és mindennapi engedelmes áldozatban, terem új társadalmi és gazdasági rendet, új várost, új hazát, új nemzetet. A teremtő Ige a reformáció isteni termő elve. És a Zwingli vére azért válhatott maga is *semen ecclesiae reformatae*-vá, mert Isten ennek a termő elvnek a magvetését öntözte meg vele.

Alig egy hónappal a kappeli csata után kerül először fogságba a tiszta Evangélium bátor hirdetéséért a reformációnak, mégpedig úgy a lutheri, mint később a svájci irányúnak, első vérbeli magyar bajnoka: a rettenthetetlen hitvalló Dévai Bíró Mátyás. Az ő budavári reformátori föllépésének — a színmagyarország közt is gátszakasztva meginduló reformáció e hatalmas, harsogó tavaszi nyitányának — szintén ebben a most folyó esztendőben telt le négy százada. Ez az a másik, az előbbivel párhuzamos jubileumi sugárhíd, amelyre rá kell lépniük egynehány pillanatra.

Dévai Bíró Mátyás fölléptekor még magyar zászló lengett Buda várának ormein. Öt év telt el a mohácsi katasztrófa óta s még tíz volt eltelendő a sokkal nagyobb katasztrófaig: az ország fővárosának török kézbe jutásáig. Kettészakadt országttest, össze-visszarepedezett alkotmány, felbomló társadalom és halálraítelt nemzet várta a magyar végzet teljesedését. Nem volt helyén a szíve senkinek, nem volt sehol egy egészséges mentő gondolat, annál kevésbé őszinte, önzetlen és erős akarat a mentésre. Ugyanaz a képe volt ekkor Magyarországnak, mint annak a Jeruzsálemnek, amely fölött egykor istenien emberi könnyeket hullatott Izrael népének leghívebb s éppen ezért kitesztott fia... „Vajha megismerted volna te is, csak e te mostani napodon is, amik néked a te békességedre valók! de most elrejtettek a te szemeid elől... nem hagynak tebenned követkövön; mivelhogy nem ismerted meg a te meglátogatásodnak idejét.” (Lukács 19: 42—44).

Ezt a másfél évtizedes kegyelmi időt egyedül a magyar reformátorok használták fel az Isten akarata szerint. Ők nem áltatták a nemzetet sem bünei, sem a feltartóztathatatlanul közelgő büntetés felől. Könyörtelenül meg-

mondták és megmutatták a magyaroknak, hogy süllyed, mégpedig méltán és megérdemelten süllyed: de a kezébe adták az egyetlen mentő horgonyt is, az Isten tiszta beszédét. Annak, hogy a magyarságot a másfélszázados török iga nem juttatta szellemileg, erkölcsileg, társadalmilag és politikailag egész vagy fél balkáni sorsra: a végső magyarázata az evangéliumi reformáció, a Dévaiak szent szolgálata a teremtő Ige magvetésével és e szolgálat nyomán annak a szent bizonyosságnak a kicsirázása a magyar lelkek legjobbjáiban, hogy még lehetséges megújulás a legreménytelenebb romokon is, mert Isten igéje életet ad és Istennek kegyelme, hit által befogadva, üdvözítő, tehát mindenható. A mohácsi sírból kikelt új, értékben hatalmasan meggyarapodott magyarság — a reformáció emberi szolgálata által — az Istenige szülötte.

Ezerkilencszázharmincegynek ismeretlen holnap felé tántorgó magyarsága: kegyelmi időt él, a meglátogatásnak talán a legutolsó s talán már nagyon rövid idejét. Ó, hogy még mindig késlekedel megragadni az egyetlen mentőhorgonyt, a Keresztről való tudományt — kegyelmeből, hit által!

Ezerkilencszázharmincegynek bizonytalan jövőbe tekintő magyar ifjúsága és különösen ti, akik Istennek kimondhatatlan ajándékából az Ige szolgálatára készültök: hisztek-e, bíztok-e ti abban, hogy igenis van jövő, van menekülés és van megújulás — de csak egyedül az Isten beszéde által, az annak való engedelmisséggel? Hogy ott, ahol már semmiféle gazdasági büvészkedés és politikai kártyakeverés nem segíthet többé, ahol már minden hallhatólag recsegőpog s ahol a varjak már gyülekeznek a halotti torra: ott Isten még nem mondotta ki a legutolsó szavát, sőt éppen akkor készül kimondani a legfelségesebb szavát — csak legyen, aki meghallja, továbbadja és engedelmeskedik neki? Készek vagytok-e ti mindenféle formában rátenni az életeteket arra a legnagyobb mértékben ésszerűtlen, de éppen azért isteni és megdönthetetlen bizonyosságra, hogy az Ige, a Lélekké tüzesedett Biblia a kezetekben, a fejetekben, a szívetekben, az ajkatokon, az életetekben és a halálotokban olyan hatalom és olyan realitás, amelyhez képest mindaz, amit az Istentől elfordult ember hatalomnak nevez, tart és imád, erő vagy ész, ösztön vagy eszme, politika vagy vallás, erkölcs vagy kultúra, mind csak hazug árnyék?

Készek vagytok-e ti követni Dévai Bíró Mátyást a hitvallók börtönébe az Ige útján — és követni Zwingli a pásztor mártirhalálába az Ige fegyvereivel?

Ha igen, akkor szabad — igen, éppen ma is szabad — reformációt ünnepelnetek.

R. I.

A nagy alkotások emberszívekből nőnek ki. Milyen talaj a te szíved?

Vallásváltoztatások Magyarországon 1817—1846-ig.

A bécsi Staatsraihoz beküldött jelentések alapján.

(Folytatás).

VII. Görögkeletiek.

A görögkeletieknek a római katolikus egyházba való e korbéli nagyobb arányú beolvadását (tehát „görög szertartású római katolikusokká“, „görög egyesülteké“ válását) tulajdonképpen nem tekinthetjük másnak, mint e két vallás közötti — még mindig nagy mértékben erőszakolt — unió mozgalom eredményének.

A római katolikusok és görögkeletiek uniójának mozgalma, amelynek következtében a görög szertartású római katolicizmus létrejött, a XVII. század közepe után kezdődött el. Erdélyben Theophilus görögkeleti püspök volt az, aki elsőként fogadta el és írta alá a római katolikusokkal az uniót az 1697. március 17-i zsinat alkalmával. Magyarországon III. Károly és Mária Terézia uralkodása alatt fogadták el nagyobb tömegekben az uniót a bihari oláhok. 1778-tól kezdve próbálkoztak a délvidéken is (Dalmáciában és Horvátországban). Eleinte sikerrel folyt itt is a munka, de II. József uralkodása alatt a türelmi rendelet által nyújtott szabadságot felhasználva, a kitérték nagyrésze visszatért.²² A józsefi kor eltelte után ismét a legnagyobb erővel fogtak hozzá a görög nem egyesültek beteléréséhez. Bizonyítja ezt az a nagyszámú St. R. akta is, melyeknek tárgya: a missziói munka az unió érdekében.²³

A fentebb említett erős visszatérési mozgalom ellenére is a görög szert. római katolicizmus már tekintélyes helyet foglalt el korunkban hazánk területén. Már a XVII. század vége felé három egyesült görög szert. róm. kath. püspökség volt Magyarországon. Egy az oroszoknak Munkácson, egy az oláhoknak Fogarason, egy a horvátoknak Svidniczen, majd pedig Kőrösön. Mária Terézia alapította a nagyváradi, I. Ferenc pedig az eperjesi gör. szert. róm. kath. püspökségeket. Így tehát az ország egész területén összesen öt görög szert. r. katolikus püspökség volt a XIX. század elején. Ezek közül a fogarasi Erdély területére esett.

A tulajdonképpeni Magyarország területére eső négy egyházmegye: Munkács, Eperjes, Nagyvárad, Kőrös, összesen 863,856 lelket foglalt magába. Az eperjesi egyházmegye a nagyváradiból szakított ki.

Az ország 26 megyéjében (horvát megyék egy része, Dunántúl és Északnyugatmagyarország) nem éltek görög szert. római katolikusok, de a többséget tették hat vármegyében (Mármaros, Ugocea, Bereg, Ung, Közép-Szolnok, Kraszna, Kővár vidéke). A görögkeletiek szintén az ország keleti és délkeleti részében laktak.

²² Fényes i. m. 88. lap.

²³ 1818/1471., 1818/1904., 1818/2963. stb.

Harmincegy megyében egyáltalán nem fordultak elő, azonban az ország délkeleti és déli részén hét megyében (Temes, Torontál, Krassó, Arad, Zaránd, Bihar, Szerém) és a Bánsági végvidéken nagyobb számmal laktak, mint a róm. katolikusok.

A görög nem egyesültek megnyerésére a munka a horvátországi sikertelenségek ellenére is tovább folyt az új korszakban és jelentős eredményeket is érttek el. Ennek az eredményességnek legfényesebb bizonyítéka, hogy a nagyváradi egyházmegyében 1824—1839-ig *harmincegy* új parochia állítottatott fel. Különösen Arad és Temes megyékben sokszor egész falvak görögkeleti vallású lakossága tért át, aminek még a kimutatásokban is ritkán találjuk nyomát.²⁴ Természetes, hogy ez a nagyarányú térítés nem a legsímábban ment. Itt is, ott is fordultak elő összetűzések. Itt maga a népesség tagadta meg az engedelmességet, ott a kenyerét féltő görögkeleti pap izgatta fel a lakosságot. Végül azonban mégis a hatalom győzedelmeskedett. Ilyen eset történt a temesmegyei Vakova községben is.

Mint József türelmi rendelete, úgy az 1844. évvel kezdődő kedvezőbb időszak is újabb változást hozt be a ki- és betérések arányában és pedig a görögkeleti egyház javára. Éppen úgy, mint az előbb tárgyaltak szerint a protestánsok javára is.

vitéz Marton József.

(Folyt. köv.)

TÖVISEK ÉS VIRÁGOK

A nyakravaló. Az egyház nemcsak lelk közösség, hanem szociális, tehát földi alakulat is. Szüksége van a jó rend kedvéért bizonyos történetileg kialakult s jogilag kiépített szervezetre, melynek helyes működése érdekében nélkülözhetetlen az adminisztráció, ami természetesen pénzbe, a mi magyar református egyházunkban állítólag évi 500,000 P-be kerül.

500,000 P. Boldog Isten! mit lehetne ezzel az évi félmillióval kezdeni és elvégezni. Ha ezt iskoláink megmentésére fordíthatnánk, vagy kiépíthetnénk vele a nagy szeretetközösséget. Elképzelhetetlen felfrissülést, fejlődési alkalmakat, életlehetőségeket, valóságos újjászületést jelentene ez egyházunk életében. Tudjuk, hogy ez az egész összeg nem volna megmenthető belső építő célokra, mert adminisztráció kell s ez nem megy pénz nélkül, de mennyi sablon, diszszallang, szentségnek tartott tabu, bürokratikus copf élődik ebből a nagy összegből, amelyeknek jórészt minden lelki károsodás nélkül ki lehetne s ki is kellene vetni a viharok közt hanyódó hajóból.

Egyházaink soha nem tapasztalt nehézségek közt vergődnek, közalapot, nyugdíjintézetek közt.
²⁴ 1824/582. Így pl. a biharmegyei Dragottyánban 1821. évben áttért 420 személy is csak mellékesen van a kimutatásban megjegyezve.

tet nem fizetnek, sőt ma már tisztviselőik fizetését sem tudják kiszolgáltatni, épületeiket hagyják leromlani, belső jótékonyt kellő mértékben nem képesek folytatni, iskoláik fejlesztési, fenntartási terhei alatt roskadoznak, egyik-másik már össze is roskadt, s ha a helyzet nem változik, pár év alatt sorozatosan összeomlanak. Az egyházi adóhátráfokok oly rémületesen növekednek, a gyülekezetek eladósodása oly megdöbbentő módon fokozódik, hogy a teljes csőd szinte kikerülhetetlennek látszik; de a rubrikák azért nyájasan szaporodnak, a kötelező nyomtatványok, naplók, revátos ívek egymásután jelennek meg, egyházmegyei, kerületi, konventi, zsinati jegyzőkönyvek áradata toronymagássáig nő, amit a különböző jelentő ívek, bizottsági jegyzőkönyvek, szabályrendeletek hullámgörűi nyaldosnak körül. Az egyházak fuldokolnak a teher alatt, de a rotációs gép vígan zakatol. Mintha egyházunknak nem is volna más célja, mint a papíres nyomdaipar kizárólagos szolgálata. Pedig a sok nyomtatott jegyzőkönyv mellett a közérdekű, egyetemes vonatkozású határozatokat külön püspöki és esperesi körlevelek hordják szét, az egyes gyülekezeteket s személyeket érdeklő számok minden illetőnek megküldetnek, de hát a papírfogyasztást nekünk kell biztosítani.

Ha már hivatalos felfogás szerint egyházunk boldogulásához hozzátartozik a sok nyomtatvány, nem lehetne ezeknek megjelentését felfüggeszteni legalább arra az időre, míg a nagy kataklizmán valahogy átsegít az Isten? Hát még a sok gyűlés, kiküldetés (csak külföldi kiküldetésekre egy évben 10,500 + 1600 + 1200 P. Konv. jegyzőkönyv 1931. 346. 349 l.), rendes fizetést élvező tisztviselők külön tiszteletdíja, jelenléti díjak, itt-ott még osztalék is, bankettbe fuló napidíjas kirándulások stb., stb., mennyi pénzt emésztenek meg.

Maholnap egyházaink fizetésektelenek lesznek, a leromló testben zápolni fog a lélek, de a közigazgatási gép szabályszerűen robotol s viharral-vésszel nem törődve, végromlás miatt nem nyugtalankodva, a holnapot, a jövőt a holnapra s a jövőre bízva, talán még büszkének is vagyunk arra (valamire csak kell büszkének lennünk), hogy mi vagyunk a világ *legdrágább* vallása s a sir szélén is belerikkantjuk a világba:

Éljen Mészáros, éljen a nyakravaló!

Hogy a nyakravaló szorít, esetleg meg is fojthat, az már igazán nem az adminisztráció dolga.

A halhatatlan borraivaló. A szállodai s vendéglői életre kényszerült emberek közt régi téma a borraivalórendszer feletti panasz s annak valami okos módon való megszüntetése. A pincérek között is az önérzetesebbek, és miért ne lehetne a pincér is önérzetes, lealázónak tartják magukra nézve a pár filléres vagy piculás alkalmi megszegényítéseket. Adjának tisztos-

séges fizetést s ne élezze ki velük szemben minden vendég az úr és szolgáló közti különbség fájó igaztalanságát. Nem magyar embernek való a trinkgeld.

... A tiszántúli egyházkerület az idén új napidíj-szabályzatot alkotott. Szükségét érezte, hogy a kis egyházak keserves agenciális adójából ne guruljon több félreútra, mint amennyi éppen szükséges. Elhisszük, hogy a díjtáblázat a mai viszonyok szerint állított össze s nem találunk semmi kifogásolni valót abban, ha a kiküldetéssel felmerülő készkiadások megtérítetnek. De *elvi* szempontból annál súlyosabb észrevételünk van az ellen, hogy egyházi közületektől rendes fizetésben részesülő egyházi tisztviselők egyházi kiküldetések címén *külön* díjazást kapjanak azért s keressenek azon, hogy otthoni dolgaikat elbagyják. A lelkész lelkészi, az esperes esperesi fizetést azért kap, hogy a lelkészi s esperesi ügykörbe eső dolgokat végezze, s változik vajjon az ő kötelességköre azzal, hogy nem a maga falujában végzi azt? Ami költsége a kiszállással felmerül, számítsa fel, jussa van hozzá, de ne vegyen fel napidíjat, extra vagy plusz díjazást olyan munkáért, ami vállalt és megfizetett hivatalából való kötelesség. (Ezért olyan evangéliumellenes a stólaszedés is, amely szöges ellentétben áll nemcsak minden lelkészi dekórummal, hanem a liturgiális cselekmények egész lélektanával).

A Kálvinista Szemle a budapesti átalakulásról szólva, hozzáillő nyíltsággal jelenti ki, hogy az új egyházmegyének azzal kellene méltóképpen bemutatkozni, hogy a tervezetben található sajnálatos csökevényt: a kész költség megtérítésén túlmenő napidíj utalványozásnak még a lehetőségét is megszünteti. Igaza van, mert ha hivatalos kiszállásról van szó, azért az egyházi tisztviselő már meg van fizetve, ha pedig *nobile officium*ról, ezért meg napidíjat szedni nem *nobilis* eljárás. Furcsán nézne ki, ha egy kath. püspök bérkörútját napidíj mellett végezné. Igaz, hogy *ott* nagyobb a fizetség, de *itt*, az evangélium egyházában a szolgálat *lelkének* kell előbbnek lenni.

Tisztítsuk el azért a *régi* kovászt, hogy legyen *új* tésztává (I. Kor. 5: 7) s szívleljük meg az apostol szavait: gondunk van a tisztességre nemcsak az Úr előtt, hanem az emberek előtt is (II. Kor. 8: 21). **Figyelő.**

HALOTTAINK

Peley József záhonyi református lelkipásztor életének 51., lelkipásztori munkálkodásának 25. évében, hosszas, súlyos szenvedés után, az Úrban elhunyt és október hó 16-án délután nagy részvét mellett temettetett el. Buzgó, munkás lelkipásztor volt. Gyászolják gyülekezetével együtt édesapja, bús özvegye, négy gyermeke, veje és unokája, akik szeretettel őrizik áldott emlékét. Az Úr legyen erősségük és vigasztalásuk!

KÜLÖNFÉLÉK

Dr. Révész Kálmán tiszáninneri püspök, lapunk legrégebb munkatársa, sok évi egyházi és közéleti értékes működésével teljes elismerést nyert Kormányzó urunktól. A theologiai tanári, lelkipásztori, esperesi, majd püspöki szolgálatának mindösszesen már negyvenhatodik esztendejét töltő, nagy testi törődöttség mellett is teljes szellemi elevenséggel és lelki odaadással szolgáló nagyérdemű, tudós, öreg vezéremberünknel méltóbbat valóban nem sugározhatott volna be az Államfő kegye. — *II. Korinthus 4: 16—18!*

Berey József nagyecsedli lelkipásztor, tb. esperesnek az egyház és a haza szolgálatában felszáradon át teljesített hűséges munkájáért elismerését adatta tudtul Kormányzó urunk. Érdemes, agg szolgatársunk viselje a jól megérdemelt kitüntetést egészséggel, Isten dicsőségére sokáig.

Dr. Victor János budapesti theologiai tanár értékes előadást tartott Debrecenben a Kollégium dísztermében október hó 24-én este, „Krisztus nélküli keresztyénség” címen.

A debreceni péterfiauceai egyházrész okt. 27-én este 6 órakor, az egyház tanácstermében az összejöveteleli órát a reformáció emlékének szentelte. Az előadást dr. Soós Béla Dóczy-intézeti vallásnár tartotta, amikor Zwinglit mutatta be politikai szereplésében. Az egyházrész ez előadással szokásos előadássorozatát kezdte meg.

Hivatalos értesítés.

Pályázat.

Az elhalálozás folytán megüresedett békési egyik rendes lelkészi állásra pályázatot hirdetek, melynek díjlevele a következő:

1. Készpénz 310 korona 80 fillér.
2. Megrostált gyülevész búza az egyház magtárából 33 q.
3. Szintén az egyház magtárából 26 q 73 kg. árpa.
4. Föld, öt negyed telek kaszáló és legelő illetményel együtt, két tagban, melyet maga munkáltat, közterheit és adóját azonban az egyház viseli.
5. Kemény tűzifa, házhoz szállítva, 6 öl.
6. A főtiszteletű Egyházkerület által megállapított stóla.
7. Tisztességes lakás, évenkénti meszeltéssel.
8. 25 évi ottani hivataloskodás után 120 korona káplántartási pótlék.

A hivatalára ifjabb lelkipásztor kötelessége az úrvacsorával először élni kívánó iskolásgyermekket és netalán e szükséglendő ifjakat is

szokott időben a konfirmációra minden díj nélkül oktatni és előkészíteni.

Beruházási megváltási díj címén a két tanyaépületért és egyéb kisebb hasznos beruházásokért 957 aranypengő fizetendő az özvegynek az állás elfoglalásától számított 15 nap alatt.

A presbiterium ezen javadalomból, hozzáadva a fenti circa 100 magyar holdat s így minden részt kétfelé osztva, két rendes lelkészi állást óhajt szervezni egyenlő javadalommal, mely megosztást és állásszervezést, ha az egyházi felettes hatóságok megerősítik, a megválasztandó lelkész elfogadni tartozik. Ez esetben az első megválasztandó lelkész beruházási költsége a nagyobb tanyáért 857 aranypengő, a másodikért, a kisebb tanyáért, 100 aranypengő lesz. A presbiterium úgy határozott, hogy ha a két új állás szervezését egyházi hatóságaink meg nem erősítenék, az egy lelkészjavadalmas a föld adóját maga fizetné, mi szintén felsőbb egyházi hatóság elbírálása alatt áll s az egyházi hatóságok ezirányú döntése kötelező lesz a megválasztandóra. Ha azonban a két lelkészi állás szerveztetik jogérvényesen, úgy a földek adóját továbbra is az egyház viseli.

Pályázati határidő november 22.

Pályázati kérvények visszaküldésre elegendő bélyeggel ellátva, Harsányi Pál espereshez Gyulára küldendők.

Az állás 1932 július 1-én foglalandó el.

Debrecen, 1931 október 25-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázati hirdetés

h. orgonista-kántori állásra.

A nádudvari református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet helyettes orgonista-kántori állásra. Javadalma: az egyház pénztárából havi száz pengő s bútorozatlan lakás. Kötelessége: a IV., V., VI. osztályok növendékek heti 2 órán való énektanítása, belmisszióban segédkezés és minden kántori teendő végzése, valamint egy református dalárda szervezése és vezetése. Pályázati határidő november 10., déli 12 óra. Ez állás megszűnik az egyházi felsőbb hatóságnak a folyamatban levő díjlevélmódosítás ügyében hozott döntésével. Pályázatok válaszbélyeggel felszerelve a lelkészi hivatalhoz küldendők.

Nádudvar, Hajdú vm.

Kovács Pál,
lelkész.

TARTALOM: R. I.: A teremtő Ige. — vitéz Marton József: Vallásváltások Magyarországon 1817-től 1846-ig. — Figyelő: Tövises és virágok. — Hattaink. — Különfélék. — Hivatalos értesítés: Pályázatok.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

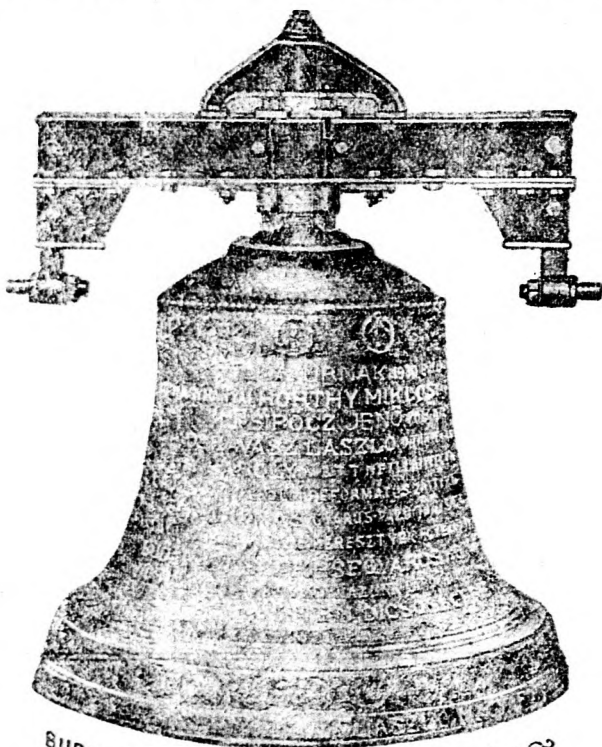
Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Fali olvasótáblák, mozgatható betűk, szemléltető képek.

Ligárt M.: Fali olvasótáblák az ABC-hez, a
7 darab lap . . . . . 3.—
a 7 darab vászonra felhúzza, akasztóval
ellátva . . . . . 38.—

Vezérkönyvek.

Ligárt M.: Útmutató az Ábécéhez 3-20
Bodor D.: Tanácsadó az Ábécéhez 3-60
Ligárt M.: Beszéd- és értelemgyakorlatok
vezérkönyve, I—IV. o. 9-60
Ligárt M.: Magyar nyelvi vezérkönyv, II—VI. 10-40
Ligárt M.: Számítási vezérkönyv, I—VI. o. 10-40
Somorjai L.: Tornatanítási vezérkönyv, I—VI. 5-50
Szele M.: Vezérkönyv a vallástanításhoz . . 2-80

Népiskolai egységes vezérkönyvek.

Szerkesztik: Quint József és Körösi Henrik.

Molnár Oszkár: A tanítási módszer történeti
fejlődése. Quint József előszavával . . . . 3—
Fodor Ferenc: A magyar elemi népiskolai föld-
rajzi oktatás . . . . . 4—
Quint—Stelly—Stolmár: A természeti és gazda-
dasági ismeretek tanítása a III—IV. osztá-
lyban 6-40
Quint—Drozd: A beszéd- és értelemgyakorla-
tok tanítása az I. osztályban 9-20
Háros—Körösi: A magyar fogalmazás vezér-
könyve 4-40
Quint—Drozd: A beszéd- és értelemgyakor-
latok tanítása a II. osztály számára . . . 10—
Berwaldszky—Tscheik: A rajzoktatás vezér-
könyve. Sajtó alá rendezte: Luttor Ignác 16—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a beszéd- és
értelemgyakorlatokhoz . . . . . 4—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a helyesírás
és magyar nyelvtan tanításához 3-60
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a természet-
rajz, gazdaságtan és háztartástan tanítá-
sához 2-80
Bíró K. L.: Gyakorlati példatár a fogalmazás
tanításához, II., III., IV. és V—VI. oszt.
együtt, osztályonként, á 1-20
Vallástanítási és egyházi énektanítási tanterv
és utasítás, 1929. évi kiadás. (A református
Egyetemes Konvent kiadványa) 1-20
Straub—Vadász: A számolás és mérés tanítá-
sának vezérkönyve 4-80
Móczár M.: Vezérkönyv a természetrajz, gaz-
daságtan és háztartástan tanításához,
III—IV. oszt. számára . . . . . 3—

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedés

Debrecen, Ferenc József út 26.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 19 2174